

ΣΤΕ 1922/2017 [Νόμιμος καθορισμός αιγιαλού, παραλίας, παλαιού αιγιαλού]

Περίληψη

-Με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 3 του α.ν. 2344/1940 καθιερώθηκε διοικητική διαδικασία οριοθέτησης της δημόσιας κτήσης, που προέκυπτε από τη μετατόπιση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα. Ειδικότερα, αν κατά τον καθορισμό των ορίων του σημερινού αιγιαλού ήταν εμφανής, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτίων, η δημιουργία νέας χερσαίας έκτασης με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας, η οικεία Επιτροπή προέβαινε, επί τη βάσει καταθέσεων ενόρκως εξεταζόμενων μαρτύρων ή άλλων ενδείξεων, στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού. Ενόψει της φύσης του τμήματος αυτού της ξηράς, ο)ς ανεπίδεκτου κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων όταν καταλαμβάνονταν από τις αναβάσεις των χειμέριων κυμάτων, μετά την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα αποτελούσε τμήμα της δημόσιας κτήσης. Λόγω του χαρακτήρα της αυτού η ως άνω διαδικασία μπορούσε κατ' αρχήν να αναχθεί σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά το παρελθόν. Ο νομοθέτης, όμως, σταθμίζοντας τις επιπτώσεις του ως άνω καθορισμού σε διακατοχικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν θέσπισε ένα χρονικό όριο μέχρι του οποίου μπορεί να ανατρέξει η διαπίστωση αυτή. Ειδικότερα, αν πριν από το έτος 1884 υπήρχαν κατοχές ιδιωτών στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του παλαιού αιγιαλού, η Επιτροπή μπορούσε να αναχθεί μόνο μέχρι του χρόνου αυτού για να διαπιστώσει την θέση και τα όρια του παλαιού αιγιαλού. Η κρίση της Διοίκησης για τον χρόνο διαμόρφωσης του παλαιού αιγιαλού έπρεπε να στηρίζεται σε ενδείξεις τεκμηριωμένες επιστημονικά ή σε μαρτυρικές καταθέσεις.

-Όταν κατά τον καθορισμό των ορίων του σημερινού αιγιαλού είναι φανερή, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτίων, η δημιουργία νέας χερσαίας ζώνης με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας, η οικεία επιτροπή προβαίνει στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού, επί τη βάσει φυσικών ενδείξεων, αεροφωτογραφιών, χαρτών, διαγραμμάτων διαφόρων ετών και γεωλογικών μελετών, δηλαδή στηριζόμενη σε ενδείξεις επιστημονικά τεκμηριωμένες ή σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, εξαιρούμενων, σε αντίθεση με όσα ίσχυαν υπό το καθεστώς του α.ν. 2344/1940, των μαρτυρικών καταθέσεων.

-Ο νομοθέτης σταθμίζοντας τις επιπτώσεις του ως άνω καθορισμού σε διακατοχικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν θέσπισε ένα χρονικό όριο μέχρι του οποίου μπορεί να ανατρέξει η διαπίστωση αυτή. Αν η νέα χερσαία ζώνη έχει δημιουργηθεί πριν από το έτος 1884 και υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών πριν από το έτος αυτό, στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του ως άνω

παλαιού αιγιαλού δεν μπορεί να καθορισθεί οριογραμμή παλαιού αιγιαλού και να δημιουργηθεί έτσι δημόσια κτήση, για τον λόγο δε αυτόν στην ως ανωτέρω περίπτωση πρέπει να προσδιορίζεται από την Επιτροπή ο χρόνος μεταβολής της οριογραμμής του αιγιαλού. Αν όμως δεν υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884, τότε ο χρόνος αυτός δεν αποτελεί κρίσιμο, κατά νόμον, στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και, συνεπώς, δεν απαιτείται να προσδιορίζεται επακριβώς η χρονολογία δημιουργίας του παλαιού αιγιαλού στη σχετική διοικητική πράξη.

-Από το άρθρο 24 του Συντάγματος δεν επιβάλλεται να ανατίθεται σε όργανα της κεντρικής Διοίκησης ο καθορισμός των οριογραμμών αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού, κατ' αποιολισμό των περιφερειακών οργάνων του κράτους, το ζήτημα δε ανάθεσης της αρμοδιότητας στο οικείο όργανο ανήκει στο νομοθέτη.

-Από τις διατάξεις του ν. 2971/2001 και ιδίως από το άρθρο 5 παρ. 5 αυτού στο οποίο προ βλέπεται ότι η έκθεση και το διάγραμμα της Επιτροπής αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμόδιου κατά τύπου δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες, η ως άνω ανάρτηση επί τρίμηνο δεν καθορίζεται στον νόμο ως ουσιώδης τύπος της διαδικασίας για την έκδοση της επικυρωτικής πράξης, αλλά προκειμένου να ενημερωθούν οι ενδιαφερόμενοι και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους είτε με την υποβολή ενστάσεων στην Επιτροπή είτε με την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων κατά της επικυρωτικής απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας είτε, τέλος, για την άσκηση του δικαιώματος αναγγελίας ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων.

-Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι στην περιοχή πραγματοποιήθηκαν κατά καιρούς διάφορα έργα χωρίς να έχουν καθορισθεί οι οριογραμμές αιγιαλού, παλαιού αιγιαλού και παραλίας και χωρίς την προηγούμενη άδεια των αρμοδίων υπηρεσιών. Υπό τα δεδομένα αυτά η προσβαλλόμενη αιτιολογείται νομίμως ως προς τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού και παλαιού αιγιαλού, ο περί του αντιθέτου δε λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, η αιτιολογία της προσβαλλομένης ως προς το ζήτημα αυτό δεν κλονίζεται από τα στοιχεία που προσκομίζουν οι αιτούντες και ειδικότερα από τίτλο κτήσεως του έτους 1926, πιστοποιητικά πλησιεστέρων συγγενών, ένορκες βεβαιώσεις, φωτογραφίες καθώς και την από Μάρτιο του 2012 «Τεχνική έκθεση φωτοερμηνείας», διότι στην προκειμένη περίπτωση ο καθορισμός του παλαιού αιγιαλού εχώρησε κατ'εκτίμηση της ανάλυσης των αεροφωτογραφιών των ετών 1945, 1960, 1984 και με τη συσχέτιση των αεροφωτογραφιών αυτών με το χάρτη της ΓΥΣ και με τα λοιπά στοιχεία του φακέλου (αρχική γνωμοδότηση του ΓΕΝ έτους 1970, δηλαδή κατ' εκτίμηση στοιχείων που ανάγονται στα έτη 1945, 1960, 1970 και 1984) και, αφετέρου, διότι από τα ανωτέρω στοιχεία των αιτούντων, ορισμένα εκ των οποίων μάλιστα, όπως η ανωτέρω τεχνική έκθεση, δεν ετέθησαν υπόψιν των κατά

νόμον αρμοδίων οργάνων (Επιτροπής και ΓΕΝ) δεν προκύπτουν -στοιχεία ικανά να κλονίσουν την επάρκεια και πληρότητα της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξης. Εξάλλου, δεν προκύπτει συνέχεια των τίτλων των αιτούντων έως το έτος 1884 ώστε να κωλύεται εξ αυτού του λόγου ο καθορισμός παλαιού αιγιαλού στις συγκεκριμένες θέσεις, υπό το ισχύον δε νομοθετικό καθεστώς οι μαρτυρικές καταθέσεις δεν επιτρέπεται να ληφθούν υπόψη κατά τον καθορισμό του παλαιού αιγιαλού. Κατά συνέπεια, εφόσον, κατά τα ανωτέρω δεν προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε κατά πλάνη περί τα πράγματα, όπως αναποδείκτως προβάλλουν οι αιτούντες, αλλά, αντιθέτως, προκύπτει ότι η πράξη είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη ως προς τον καθορισμό οριογραμμών νέου και παλαιού αιγιαλού στις συγκεκριμένες θέσεις, η περαιτέρω επίκληση, απόδειξη και αναγνώριση δικαιωμάτων κυριότητας σε έκταση η οποία με την προσβαλλόμενη καθορίσθηκε ως νέος και παλιός αιγιαλός, ανήκει στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Εφόσον δεν προκύπτει ότι υπήρχαν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884 στο επίμαχο αυτό τμήμα, ο χρόνος δημιουργίας της ζώνης αυτής της ξηράς δεν αποτελούσε κρίσιμο κατά νόμο στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και δεν απαιτείτο να προσδιορίζεται επακριβώς στην αιτιολογία της προσβαλλόμενης.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Εισηγητής: Δ. Βασιλειάδης

Το πλήρες κείμενο της απόφασης θα αναρτηθεί αμέσως μετά την καθαρογραφή της από το Δικαστήριο.